

Stanisława Hoczyk-Siwkowa

Białka, gm. Krasnystaw, woj.
chełmskie. Stanowisko 6

Informator Archeologiczny : badania 18, 118-119

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIAZA PODLASKA
Zespół pałacowo-obronny

patrz
okres nowożytny

BIAZKA, gm. Krasnystaw
woj. chełmskie
Stanowiska 5 i 7

PP Pracownia Konserwacji Zabytków
Pracownia Archeologiczno-Konserwa-
torska
Oddział w Lublinie

Badania prowadził zespół w składzie mgr mgr Łukasz Rejnowicz /autor sprawozdania/, M. Matyaszewski, B. Okupny. Finansował WKI w Chełmie. Pierwszy sezon badań. Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe usytuowane częściowo na osadach z młodziej epoki kamienia i wczesnego okresu epoki brązu /stan. 5/. Wczesnośredniowieczne cmentarzysko kurhanowe /stan. 7/.

Stanowisko nr 5 - znajduje się w północnej części lasu Namule w obrębie działki leśnej nr 218 w odległości 500 metrów od drogi państwowej Krasnystaw - Białka, na silnie eksponowanym północnym stoku wzniesienia. Na powierzchni 5 ha zlokalizowano 54 kurhany o różnej wielkości, od 6 do 14 m średnicy i wysokości od 0,3 do 1,5 m. Badaniom wykopaliskowym poddano 3 kopce. Kurhan nr 3 w południowo-zachodniej części cmentarzyska, nr 10 w skrajnie zachodniej części, nr 36 w skrajnie północnej części.

Kurhan nr 3 - w nasypie kurhanu zaobserwowano zaciemnienie o powierzchni około 4 m i grubości do 30 cm. W jego obrębie znajdowały się fragmenty ceramiki wczesnośredniowiecznej /X w./ oraz węgle drzewne, grudki polepy i kilka okruców przepalonych kości. Układ warstw w centralnej części kurhanu zakłóca współczesny wkop o szerokości 1 m, sięgający poziomu calca.

Kurhan nr 10 - począwszy od warstwy humusu współczesnego wystąpiły w nim zabytki w postaci ceramiki i wytworów krzemieniowych z młodziej epoki kamienia i wczesnego okresu epoki brązu oraz ceramiki wczesnośredniowiecznej. W centralnej części kurhanu znajdowało się zaciemnienie ze znaczną ilością węgla drzewnych i skupiskiem polepy. Na obwodzie kopca wystąpiły ciemne owalne plamy wypełnione węglami drzewnymi, związane zapewne z rowem kurhanowym. Z kurhanu zebrano łącznie kilkaset fragmentów ceramiki i niewielką ilość przepalonych kości.

W związku z faktem znajdowania zabytków pradziejowych w kopcu wczesnośredniowiecznym za-
chodziło przypuszczenie, iż cmentarzysko zostało założone na wcześniej funkcjonujących osadach //?.
Założono dwa wykopy sondażowe, o łącznej powierzchni 46 m² w miejscach, gdzie na powierzchni wystą-
pił materiał pradziejowy. Nie natrafiono jednak w żadnym z nich na ślady poszukiwanej osady.

Kurhan nr 36 - największy z wytypowanych do eksploracji kopców. Zawierał niewielką ilość ceramiki wczesnośredniowiecznej, zgrupowanej głównie w centralnej części kurhanu w obrębie zaciem-
nienia analogicznego, jak w kurhanie nr 3 i 10, z tym, że wykazywało ono ślady dłuższego działania
ognia /przepalone podłoże/.

Na uwagę zasługuje odkrycia w obrębie nasypu pozostałość drewnianej czworokątnej konstrukcji.

Na obwodzie kurhanu zaobserwowano obniżenie w calcu, wypełnione ciemną ziemią, związane
zapewne z rowem kurhanowym.

Badania nie będą kontynuowane.

Stanowisko nr 7 - znajduje się w północnej części lasu Namule, w obrębie działki leśnej
nr 227, w odległości 650 m na południowy zachód od stanowiska nr 5 i około 1000 m od drogi państ-
wowej Krasnystaw - Białka, na silnie eksponowanym północnym stoku wzniesienia. Stanowisko tworzą
4 kopce o wymiarach od 8 do 10 m średnicy i wysokości od 0,5 do 0,8 m.

Eksploracji poddano kurhan nr 2. Uzyskano około 200 fragmentów ceramiki wczesnośrednio-
wiecznej /Xw./ i podkową żelazną. Zabytki wystąpiły prawie wyłącznie na głębokości 40 cm. W cen-
tralnej części kurhanu wystąpiły analogiczne zaciemnienia, jak w kurhanach na stanowisku nr 5.
Znajdowały się tu drobne grudki polepy i węgle drzewne. Na obwodzie kurhanu wystąpiły 4 owalne
skupiska węgla drzewnych, na poziomie spągu nasypu kurhanu i w stropie calca. Prawdopodobnie są to
ślady po ogniskach.

Badania nie będą kontynuowane.

BIAZKA, gm. Krasnystaw
woj. chełmskie
Stanowiska 6

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii
w Lublinie

Badania prowadziła dr Stanisława Hocznyk-Siwkova
Finansował WRZ w Chełmie. Pierwszy sezon badań.
Cmentarzysko kurhanowe.

Podjęto badania na stanowisku eksplorowanym od lat przez Pracownię Archeologiczną PP PKZ.
Zadaniem obecnej ekspedycji było przebadanie znajdującego się w lesie kopca ziemnego nr 1, na
stanowisku 6. Stanowił on naturalne zakończenie opływającego uformowanego łagodnego wzniesienia,
od którego odcięty był niewielkim przegłębieniem. Regularny, kolisty u podstawy o średnicy 10 m
nasuwał przypuszczenie, że jest to wczesnośredniowieczny kurhan. Założono wykopy, dzieląc po-
wierzchnię kopca na cztery ćwiartki świądkami pozostawionymi na linii N-S i E-W. Układ warstw
był następujący:

1. ziemia sypka, szara /próchnica leśna/,
2. glina o barwie pomarańczowo-szarawej, układająca się zgodnie z naturalną konfiguracją terenu
warstwą grubości 30 cm. W obrębie niewielkiego trójkątnego w przybliżeniu zagłębienia po stronie
południowej, na linii rowka, znajdowały się jedynie liczne, drobne węgle. Nie stwierdzono szczątków
kostnych. Znacznie słabiej zaznaczone i bardziej rozwleczone zaciemnienie widoczne po stro-
nie północnej również było bez zawartości zabytkowej.

W warstwie tej znaleziono pojedyncze węgiel i trzy niewielkie ułamki ceramiki z zniszczonych powierzchniach.

3. Pod gliną zalegał łóty piasek przewarstwiony pomarańczowymi wkładkami gliny /calca/.

Brak szczątków kostnych, warstwy ciałopalenia lub spróchnionych resztek stołu, brak ceramiki świadczącej o intencjonalnym, a nie przypadkowym jej pochodzeniu, wreszcie, nieobecność poziomu próchnicy pierwotnej między calcem i ewentualną warstwą nasypową nasuwa wątpliwości w interpretacji obiektu jako kurhanu, chociaż istnieje ewentualność, że mamy do czynienia z bliżej nierozpoznanyymi praktykami pogrzebowymi we wczesnym średniowieczu.

Badania nie będą kontynuowane.

BIAŁOBREGI
woj. rzeszowskie
Stanowisko 5

patrz
okres halstański

BIAŁOGARD
woj. koszalińskie
Stanowisko 17

patrz
okres wpływów rzymskich

BISKUPIN, gm. Żnin
woj. bydgoskie
Stanowisko 2a

patrz
epoka brązu

BOLKÓW, gm. Police
woj. szczecińskie
Stanowisko 1

patrz
paleolit i mezolit

BYTOM ODREŃSKI
woj. zielonogórskie
Stanowisko nr 32

Polska Akademia Nauk
Instytut Historii Kultury Materialnej
Zakład Archeologii Nadodrza
we Wrocławiu.

Badania prowadził mgr Sławomir Woźdźcich przy konsultacji prof. dr. Lecha Leciejewicza. Finansował WKZA w Zielonej Górze. Pierwszy sezon badań. Osada otwarta /X/XI-XIII w./.

Celem badań było rozpoznanie stanowiska uważanego dotychczas za pozostałość grodu kasztelańskiego.

Stanowisko rozciąga się na przestrzeni około 1 ha, zajmując cały niemal obszar owalnej kępy położonej w dolinie Odry, 500 metrów na zachód od jej obecnego koryta.

Założono wykop o szerokości 4 metrów przecinający owal po jego węższej osi mierzącej 85 metrów. Przebadano ogółem powierzchnię około 370 m². Na całej przebadanej przestrzeni pod warstwą ziemi ornej zalegała warstwa kulturowa o miąższości od 15 do 40 centymetrów. Tworzył ją ciemnoszary piasek przetykany plamkami polepy i ułamkami węgla orzewnych. Domniemany wał został przecięty w dwóch miejscach, nie stwierdzono jednak żadnych śladów konstrukcji obronnych. Stoki kępy miały niezakończony układ warstw przyrodniczych, natomiast na kulminacji "wałów" w obu miejscach ich przecięcia pod warstwą kulturową natrafiono na jamy osadnicze /nr 1 i 24/.

Odkryto ogółem 28 obiektów o charakterze jam odpadkowych i zasobowych. Brak śladów obiektów mieszkalnych może wynikać z niewielkiej szerokości przekopu oraz złych warunków zachowania konstrukcji drewnianych w piaszczystej glebie i silnego zniszczenia warstwy osadniczej przez orkę. Stwierdzono wyraźny podział osady na część produkcyjną i mieszkalną. Oddzielał je 10-metrowy pas bez śladów obiektów osadniczych. W części produkcyjnej wystąpiły liczne bryłki rudy żelaznej i żużla. Znaleziono także przydenną część naczynia wypełnioną żużlem i fragment dyszy glinianej. Wskazuje to na hutniczo-kowalski profil prowadzonej na osadzie produkcji. Odkryto liczne zabytki specjalne m.in. 3 kabiączki brązowe, pierścionek z brązu, monetkę o nieokreślonej, jak dotychczas, chronologii, grot oszczepu, podkowę, grot kuszy, żelazny odważnik w koszulce brązowej, fragment rogowej oprawki z bogatym ornamentem kółek koncentrycznych, szydełko kościane, 5 przęślików glinianych, 2 osełki oraz liczne noże.

Ceramika w ilości około 15 000 fragmentów to w przeważającej większości naczynia całkowicie obtaczone o formach mieszczących się w przedziale pomiędzy X/XI, a połową XIII wieku. Na taki okres funkcjonowania osady wskazują także zabytki specjalne. Natomiast w warstwie ornej znaleziono kilkanaście fragmentów ceramiki kultury Łużyckiej datowanej na okres halstański.

Materiały zabytkowe znajdują się w Pracowni Archeologii Śląska ZAN IHKM PAN we Wrocławiu. W przyszłym roku przewidziana jest dalsza kontynuacja badań.

CEDYNIA
woj. szczecińskie
Stanowisko 2

Muzeum Narodowe
w Szczecinie

Badania prowadziła dr Helena Malinowska-Lazarczyk. Finansowało Muzeum Narodowe w Szczecinie. Szesnasty sezon badań. Cmentarzisko średniowieczne /X-XIV w./

Kontynuowano pracę z lat ubiegłych koncentrując się przede wszystkim po północnej stronie wzdłuż na terenie zagrożonym głęboką orką oraz częściowo w zachodniej partii cmentarzyska. Celem badań było uchwycenie północnej granicy cmentarza. Przebadano teren o powierzchni 3 arów, eks-